

Kereskedelmi és gazdasági ország ismertető

Oroszország

Makrogazdasági folyamatok és adatok

Oroszország nominális GDP alapon a világ hatodik legnagyobb gazdaságával rendelkezik. Az ország területe a legnagyobb a Földön, amelynek eredményeként az ország számos nyersanyag (pl.: olaj, földgáz, fa, gyémánt) esetében egyedülálló készletekkel rendelkezik. Az orosz gazdaságnak két fő húzó ágazata van, a nyersanyag export és az ezt támogató iparágak, illetve a hadiipar. Az orosz gazdaság nyersanyag exportáló lába a 2008-as gazdasági válság óta gyengébben teljesít a nyersanyagárak hullámzásának és összességében alacsonyabb nyersanyagáraknak köszönhetően. 2014 óta az ország gazdasági fejlődését és a kereskedelmi kapcsolatait jelentős mértékben nehezítik az EU és az USA által bevezetett kereskedelmi korlátozások. A nyugati szankciók azonban az ország vezetését arra ösztönözték, hogy a régóta halogatott, ill. lassú ütemben folyó gazdasági reformokat és modernizációt kezdjék meg, illetve gyorsítsák fel. A gazdasági intézkedések hatására az ország reformjai lassan beérnek és az ország egyre több iparágban képessé válik az önellátásra.

Az orosz makrogazdaság helyzete (2. Táblázat) stabil a 2008-at megelőző időszakban felhalmozott olaj- és gáz értékesítésből származó valutatartalékoknak, illetve a feszes makrogazdasági politikának, a továbbra is jelentős kereskedelmi aktívumának és alacsony adósságrátájának köszönhetően. A gazdaság gyenge pontját az alacsony gazdaságfejlődési ütem, a gazdasági szerkezet torzultsága, illetve az időről időre megélénkülő infláció jelenti.

Magyarország a rendszerváltást megelőzően számos termékkel volt jelen jó pozíciókkal az orosz piacon, ugyanakkor 1989-et követően a magyar külgazdasági folyamatok meghatározó irányát a nyugat jelentette, így a keleti kapcsolatok túlnyomó többsége leépült, visszafejlődött leszámítva az energetikai- és nyersanyag kereskedelmi kapcsolatokat. A 2000-es évektől a magyar kormányzatok egyre nagyobb hangsúlyt helyeznek az egykori piacok visszaszerzésére, ugyanakkor az elmúlt évek geopolitikai és politikai eseményei megnehezítik a folyamatot.

1. Táblázat: Oroszország alapadatok

Terület	17 098 240 km ²
Lakosság	146,8 millió fő
Nominális GDP 2019¹	1700 Mrd USD
GDP/fő (PPP) 2018²	12 396 USD
Pénznem	rubel
Államforma	köztársaság
Elnök	Vlagyimir Vlagyimirovics Putyin
Miniszterelnök	Mihail Vlagyimirovics Misusztyin

¹ CEIC data

² <https://tradingeconomics.com/russia/gdp>

Főváros és jelentősebb városok	Moszkva, Szentpétervár, Novoszibirszk, Jekatyerinburg, Nyizsnyij Novgorod, Szamara, Omszk, Kazány, Cseljabinszk, Rosztov, Ufa, Volgográd, Perm
---------------------------------------	--

2. Táblázat: Oroszország főbb makrogazdasági mutatóinak alakulása 2015-2019 között

	2015	2016	2017	2018	2019
Éves reál GDP növekedés	-1,97%	0,19%	1,83%	2,54%	1,34%
Éves fogyasztói árindex változás	12,91%	5,39%	2,51%	4,26%	3,04%
Kormányzati eladósodottság/ GDP	12,46%	13,36%	12,63%	11,71%	12,47%
Folyó fizetési mérleg/ GDP	4,97%	1,92%	2,04%	6,93%	3,84%
Kereskedelmi egyenleg (Mrd USD)	160,8	103,4	130,3	211,1	180,1
Éves exportérték változás	-30,99%	-16,82%	25,21%	25,66%	-5,61%
Éves importérték változás	-36,26%	-0,20%	24,76%	4,83%	2,22%
FDI beáramlás/ GDP	0,50%	2,55%	1,81%	0,53%	1,88%

Forrás: CEIC data

Import folyamatok Oroszországban

Oroszország 2019-ben 243,8 milliárd USD értékben importált termékeket a világ különböző pontjairól, ami 33,4%-os növekedést jelent 2015-höz, 2,4%-os növekedést pedig 2018-hoz képest. Az import földrajzi alapon történő elemzése alapján megállapítható, hogy a 2019 évi teljes import értékének 45,8%-a európai, míg 43,4%-a ázsiai országokból érkezett, és csupán 6,4%-a származott Észak-Amerikából. Oroszország legnagyobb kereskedelmi partnerei 2019-

ben: Kína, Németország, USA, Fehéroroszország, Olaszország. Magyarország számára a legnagyobb konkurenciát a hasonló gazdasági szerkezetű, országok (Lengyelország, Szlovákia, Csehország, Szlovénia, Románia) jelentik.

A TOP10 import termékek kereslete 2019-ben, amely a teljes import értékének 61,1%-ért felelt:

1. Gépek, ideértve a számítógépeket
2. Elektromos gépek, berendezések
3. Járművek
4. Gyógyszerészeti termékek
5. Műanyag, műanyagcikk
6. Optikai, műszaki, orvosi készülékek
7. Vas- és acélárak
8. Gyümölcsök és magvak
9. Vas és acél
10. Szerves vegyi anyagok

A gyógyszeripari termékek körében volt megfigyelhető a legintenzívebb növekedés, ugyanis 32,9%-kal emelkedett az ebből a szektorból importált áruk értéke 2019-ben az előző évhez képest.

Kétoldalú kereskedelmi folyamatok és adatok

Kereskedelmi egyenleg és import

Magyarország és Oroszország között a teljes külkereskedelmi forgalom 2017 és 2019 között 18%-kal növekedett 4,9 Mrd EUR-ról 5,8 Mrd EUR-ra (3. Táblázat). Míg a magyar export értéke az időszak alatt 5%-kal nőtt 1,72 Mrd EUR-ról 1,81 Mrd EUR-ra addig az orosz import értéke 24,8%-kal növekedett 3,2 Mrd EUR-ról közel 4 Mrd EUR-ra. A folyamat a kereskedelmi egyenleg romlását idézte elő, a 2017-es 1,48 Mrd EUR-s passzívum 2019-re elérte a 2,18 Mrd EUR-t. Nominálisan a legnagyobb kereskedelmi mérleg romlás az energiahordozók SITC kategóriában volt tapasztalható az időszak alatt, a 2017-es 2,6 Mrd EUR passzívum 2019-re 3,74 Mrd EUR-ra nőtt.

Magyarország Oroszországból történő importjában a legnagyobb részesedéssel az energiahordozók SITC kategória rendelkezik, amely kategória import értéke több mint 30%-kal emelkedett 2017 és 2019 között. A 2017-2019-es időszak alatt a legnagyobb import értéknövekedést az élelmiszerek, italok, dohány SITC kategória érte el, ugyanakkor alacsony bázisértékről indulva. A legnagyobb kereskedelmi mérleg hiányt SITC kategóriában 2019-ben az energiahordozók (3,47 Mrd EUR) és a nyersanyagok (102 millió EUR) könyvelték el. A HEPA ágazati kategóriában (4. Táblázat) a legnagyobb import értéknövekedést az időszakban az egészségipar, az élelmiszeripar és az elektronika érte el. A legnagyobb kereskedelmi egyenleg hiány az egyéb kategóriában található, amely magában foglalja az olaj- és földgáz szállításokat, illetve a vegy-, gumi- és műanyagipari nyersanyagokat, amelyek a magyarországi termelő tevékenységéhez a szükségesek.

3. Táblázat: Magyarország külkereskedelme Oroszországgal 2017-2019 között, SITC bontásban (m EUR)

(m EUR)	2017. év			2018. év			2019. év		
	Export	Import	Kereskedelmi egyenleg	Export	Import	Kereskedelmi egyenleg	Export	Import	Kereskedelmi egyenleg
Élelmiszerek, italok, dohány	202,17	0,92	201,25	171,18	1,34	169,84	162,4	3,2	159,21
Nyersanyagok	22,46	170,82	-148,36	19,24	130,63	-111,39	36,91	139,4	-102,49
Energiahordozók	6,97	2 624,5	-2 617,53	9,29	3 368,18	-3 358,9	9,84	3 484,48	-3 474,64
Feldolgozott termékek	934,71	291,08	643,63	829,17	308,27	520,9	873,95	251,35	622,6

Termék (SITC 1-2.poz. szerint)	2017. év			2018. év			2019. év		
	Export	Import	Kereskedelmi egyenleg	Export	Import	Kereskedelmi egyenleg	Export	Import	Kereskedelmi egyenleg
Gépek és szállítóeszközök	552,06	108,38	443,68	521,7	91,53	430,17	724,92	110,35	614,57
Összesen	1 718,37	3 195,7	-1 477,33	1 550,58	3 899,95	-2 349,37	1 808,02	3 988,77	-2 180,75

Forrás: KSH

4. Táblázat: Magyarország külkereskedelme Oroszországgal 2017-2019 között, HEPA ágazati bontásban (m EUR)

HEPA ágazat	EXPORT			IMPORT			KERESKEDELMI EGYENLEG		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Agráripar	80,3	65,5	61,2	43,2	34,6	42,9	37,2	30,9	18,4
Egészségipar	465,3	366,7	453,6	1,6	1,6	2,9	463,8	365,1	450,6
Egyéb	2,08	1,7	2,1	2 374,3	3 003,2	3 154,3	-2 372,2	-3 001,6	-3 152,2
Egyéb feldolgozóipar	14,8	17,2	19,0	8,5	6,9	3,9	6,3	10,2	15,1
Elektronika	330,7	262,7	356,5	15,01	13,4	33,9	315,7	249,3	322,6
Élelmiszeripar	93,9	76,7	82,2	0,78	1,3	2,9	93,1	75,4	79,2
Gép- és fémipar	140,4	165,3	182,8	45,4	72,1	38,6	94,9	93,2	144,2
Járműipar	102,5	122,1	174,6	9,5	6,1	4,9	93,0	115,9	169,7
Könnyűipar	143,2	116,4	139,9	21,2	21,4	21,6	122,1	95,0	118,3

HEPA ágazat	EXPORT			IMPORT			KERESKEDELMI EGYENLEG		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Mezőgazdaság és állattenyésztés	127,4	109,5	113,9	0	0	1,2	126,5	108,8	112,8
Vegy-, gumi- és műanyagipar	217,8	246,9	223,3	675,4	738,6	678,9	-457,7	-491,7	-455,7
Végösszeg	1 718,4	1 550,6	1 809,3	3 195,7	3 899,9	3 986,2	-1 475,3	-2 347,4	-2 174,9

Forrás: KSH, HEPA

Export

2019-ben a három legnagyobb export részesedésű HEPA ágazata az egészségipar (25,1%), az elektronika (19,7%) és a vegy-, gumi- és műanyagipar (12,3%) volt (Melléklet 1.). Az időszak alatt a legjelentősebb ágazatok közül a legnagyobb export részarány növekedést az elektronika érte el, míg a kisebb részesedésű (10% alatti) ágazatok között a járműipar.

HEPA ágazatok szempontjából dinamikusabban növekedett az export értéke az egyéb járműiparnak (70,4%), ill. kisebb mértékben növekedett az értéke a gép- és fémiparnak, az egyéb feldolgozóiparnak, az elektronikának és a vegy-, gumi- és műanyagiparnak. A legnagyobb export értékcsökkenést 2017 és 2019 között az agrárium (23,8%), a mezőgazdaság és állattenyésztés, ill. az élelmiszeripar (10,6%) szenvedte el. Az agráriumon és élelmiszeripari export értékvesztés jelentős hányada elsősorban a 2014 után kihirdetett orosz importtilalmi listának köszönhető.

Az időszak alatt 10m EUR-t meghaladó TEÁOR termék szintjén a legnagyobb (150% feletti) export érték növekedést (Melléklet 1.) az egészségiparon belül az elektronikus orvosi eszközök (5888%), az elektronikán belül a számítógép, perifériás egység (389%) érték el. A tíz legjobban teljesítő TEÁOR termékcsoporthoz az 5. Táblázat tartozik.

Az időszak alatt a 2019-ben 10m EUR-t meghaladó TEÁOR termék szintjén a legnagyobb mértékben a híradás-technikai berendezések (több, mint 70%) és a szerves vegyi alapanyagok (közel 50%) exportértéke esett vissza az időszak alatt (Melléklet 1.). A 2017-ben 10m EUR feletti tételek közül a legsúlyosabb visszaesést a haszonállat-eledelek és a híradás-technikai berendezések (több, mint 70%), szenvedték el (6. Táblázat). A legrosszabbul teljesítő TEÁOR termékcsoporthoz az 6. Táblázat tartozik.

A magyar NEXT iparágak³ szempontjából a járműipar fejlődött a legdinamikusabban (2910 közúti jármű). Az egészségipar exportja kétoldalúan fejlődött. Míg egyes korábban jól teljesítő, meghatározó tételek exportértéke lecsökkent (2120 Gyógyszerkészítmények), addig az orvosi eszközök exporttétel kiemelkedő növekedést ért el (2660 Elektronikus orvosi berendezések), de összességében nem tudta ellensúlyozni a kieső export értékét. Az élelmiszeripar tekintetében is hasonló folyamatok játszódtak le, mint az egészségipar területén. A növényi termékek, édességek és malomipari termékek képesek voltak növelni exportjukat, ugyanakkor a 2017-ben jelentős súllyal rendelkező állateledelek exportja jelentősen lecsökkent. Az agráriumot és élelmiszeripart érintő import korlátozások feloldását követően várhatóan a magyar termékek exportja tovább tud majd növekedni. Az egészségiparon, az agrárium és élelmiszeriparon kívüli legnagyobb exportértékkel rendelkező HEPA iparágakban (járműipar, elektronika, gép- és fémipar) a külföldi tulajdon magasabb, a magyar vállalkozások részaránya az exporton belül mérsékeltebb.

³ vízipar; orvosi berendezések és eszközök; élelmiszeripar; mezőgazdasági gép- és eszközgyártás; gyógyszeripar; digitális megoldások; kreatív ipar; építésgazdaság

A NEXT iparágak területén további export további növekedési lehetőségeket hordoz az egészségipar (orvosi eszközök) és a kreatív ipar (papíripar). Az importkorlátozások feloldását követően az agrárium és az élelmiszeripar is jelentős fejlődési potenciálokat hordoz.

5. Táblázat: TOP 10 export érték növekedést elért TEÁOR termékcsoport, 500e EUR feletti exportértékkel 2019-ben

TEÁOR termék kód	HEPA iparág, aliparág	2019 (e EUR)	Export érték változás 2019/2017
2893 Élelmiszer-, dohányipari gép gyártása	Agrárium, Agrárgép	6 266	346,7%
2620 Számítógép, perifériás egység gyártása	Elektronika Elektr. Alkatrész	133 744	389,7%
1712 Papírgyártás	Könnnyűipar Fa- és papíripari termékek	25 146	252,8%
2811 Motor, turbina gyártása (kivéve: légi-, közúti jármű-motor)	Gép- és fémipar Gépipar	9 222	206,8%
2822 Emelő-, anyagmozgató gép gyártása	Gép- és fémipar Gépipar	11 367	307,6%
2824 Gépi meghajtású hordozható kézi szerszámgyártás	Gép- és fémipar Gépipar	13 812	212,5%
2910 Közúti gépjármű gyártása	Járműipar Közúti jármű	121 659	251,7%
2660 Elektronikus orvosi berendezés gyártása	Egészségipar Orvosi eszköz	48 883	5888,4%
2740 Villamos világítóeszköz gyártása	Elektronika Villamos berendezés	18 903	208,3%
2751 Háztartási villamos készülék gyártása	Elektronika Villamos berendezés	12 006	206,7%

Forrás: KSH, HEPA

**6. Táblázat: TOP 10 export értékcsökkenést elért TEÁOR termékcsoport 250e EUR felett
export értékkel 2017-ben**

TEÁOR termék kód	HEPA iparág, aliparág	2017 (e EUR)	Export érték változás 2019/2017
1091 Haszonállat-eledelek gyártása	Élelmiszeripar Állateledelek	30 907	28,6%
1089 M.n.s. egyéb élelmiszer gyártása	Élelmiszeripar Egyéb élelmiszer	2 544	47,3%
2630 Híradás-technikai berendezés gyártása	Elektronika Elektronika és műszerek	106 331	26,5%
1621 Falemezgyártás	Könnyűipar Fa- és papíripari termékek	1 387	19,0%
2592 Könnyűfém csomagolóeszköz gyártása	Gép- és fémipar Fémipar	4 082	50,8%
2823 Irodagép gyártása (kivéve: számítógép és perifériái)	Gép- és fémipar Gépipar	12 835	34,6%
2841 Fémmegmunkáló szerszámgyártás	Gép- és fémipar Gépipar	703	19,7%
1011 Húsfeldolgozás, -tartósítás	Élelmiszeri Húsipar par	1 486	31,8%
1013 Hús-, baromfi- és készítmény gyártása	Élelmiszeri Húsipar par	2 462	3,7%
1102 Szőlőbor termelése	Élelmiszeri Ital	1 083	44,4%

Forrás: KSH, HEPA

Írányadó vámszabályozások és import engedélyezési eljárások

Oroszország az Eurázsiai Gazdasági Közösség (EAEU) tagországa, így ha az EAEU valamelyik tagországában (Oroszországban, Belaruszban, Kazahsztánban, Kirgizisztánban, Örményországban) szerezzük be a szükséges dokumentumokat, akkor azokat (terméktanúsítványokat és egyéb okmányokat) az EAEU egész területén használhatjuk. Sok

esetben időt és pénzt takaríthatunk meg, ha nem Oroszországban, hanem valamelyik másik tagországban állítjuk ki a piacralépéshez szükséges dokumentumokat.

Az egyes termékek és szolgáltatások exportjára vonatkozó vámszabályozások és engedélyezési eljárások termékcsoportonként egyediek és eltérőek. A HEPA oroszországi partnerirodája a budapesti munkatárssal együttműködésében képes a legfrissebb vonatkozó információk igény szerinti összegyűjtésére és összeállítására.

HEPA Oroszország szakértő elérhetősége

Endrédi Viktória

E-mail: endredi.viktoria@hepa.hu

Telefon: +36 (30) 154-1623

Az oroszországi importlehetőségek kereteit egy 2020. áprilisban elfogadott jogszabály, az "A külföldi államokból származó ipari termékek állami és önkormányzati beszerzési céllal, valamint a külföldi államokból származó ipari termékek, munkák (szolgáltatások) külföldi személyek általi teljesítésével (biztosításával) az ország védelmi és állambiztonsági igényeihez kapcsolódó beszerzések céljából történő behozatalának tilalmáról" című 616/2020. sz. Kormányrendelet szabályozza. A Kormányrendelet melléklete felsorolja a tiltólistára került 125 termék(csoport)-ot.

Befektetési információk magyar befektetőknek

Oroszország esetében a közvetlen működő tőke (FDI) állománya 2019-ben a fejlett gazdaságú G20 ország csoport átlagához (32%) képest alacsonyabb. Az OECD 2020-as befektetési jelentése⁴ szerint Oroszország 2019-es GDP-hez viszonyított működő-tőke állomány 29% volt, míg az OECD államokban az átlagos arány 45%. Az orosz központi bank kimutatásai szerint az országban jelen lévő külföldi működő-tőke tekintetében a legnagyobb befektető országok: Hollandia, Egyesült Királyság, Németország, Szingapúr, Franciaország, Svájc. A szektorok tekintetében a legtöbb külföldi befektetés már évek óta az agrár- és élelmiszeriparba érkezik, míg a második helyen a gépipar szerepel. Az egészségiparba és logisztikába is jelentős mértékű külföldi befektetés érkezett az utóbbi években, bár évekre lebontva kevésbé kiegyensúlyozottan elosztva, mint a két legnagyobb szektorba.

Az orosz külkereskedelmi szervezet (Investment in Russia) felel az országba való befektetések elősegítéséért. A befektetés ösztönzési intézmény az alábbi iparágakat, szektorokat jelöli meg, amelyekbe külföldi működő-tőke befektetéseket várnak: agrár- és élelmiszeripar, járműgyártás, vegyipar, gyógyszer és gyógyászati eszközöket gyártó ipar, logisztika, szálloda és szórakoztatási szolgáltatások, fa és fafeldolgozó ipar. Oroszországban a kormányzat által kijelölt stratégiai iparágakba (pl.: hadiipar, média) nem lehet befektetni.

⁴ <https://data.oecd.org/fdi/fdi-stocks.htm>

Az Oroszországba való befektetési környezet sokat javult az elmúlt években, amit alátámaszt, hogy a [Doing Business 2020](#)-as listán az ország a 28. helyen szerepelt, míg hét évvel korábban csak 89. volt. Az ország politikai berendezkedése stabil, a külföldi működő-tőke befektetések törvényi és az adózási környezet sokat javult és közeledett a nyugati országok rendszereihez. Az orosz munkaerő képzett és közepes bérszínvonalú, ill. az exportorientált szektorok is könnyen tudnak nemzetközi piacokkal foglalkozó munkatársakat találni. Szakmailag a kormányzati befektetési intézmény segíti a külföldi befektetéseket, hogy megtalálják a megfelelő lokációt az országban. Továbbra is nehézséget jelent a befektetőknek a személyes kapcsolatok kiemelt szerepe az állami, helyi kormányzati ügyintézésben, illetve intellektuális tulajdonjog védelme, valamint az érzékelt korrupció magas szintje.

Hasznos információk piacra lépéshez és üzletkötéshez

A magyar cégek sikeres piacra lépéséhez nélkülözhetetlen a helyi szükséges feltételekkel, háttérrel mélyebben megismerkedni, értve ez alatt a helyi követelményeket, a piaci jellegzetességeket. Az alábbi listában a legfontosabb minimum és ajánlott követelményeket mutatjuk be, amelyek nélkülözhetetlenek egy sikeres üzletkötéshez.

Minimum követelmények a piacra lépéshez:

1. Helyi kapcsolatok

Az orosz piacra való belépéshez a hazai vállalkozások számára szinte elengedhetetlen egy helyi partnercég bevonása, amely stabil piaci pozícióval, működő értékesítési hálózattal, megfelelő szervezettel és mindenekelőtt kiterjedt kapcsolatrendszerrel rendelkezik.

2. Hatósági környezet ismerete

A kormányzati szervekkel való együttműködés során kritikus fontossága van annak, hogy az orosz piacra vonatkozóan legyen egy fejlesztési terv, ami a helyi gyártás időbeli megvalósítási ütemezését tartalmazza. A szövetségi és regionális szintű állami szervek csakis azzal a feltétellel hajlandók támogatni az importőrt, ha rendelkezik ilyen tervvel. Ez az ütemterv lehet meglehetősen hosszú időtartamú is, és számos olyan feltételhez kötődhet, amelyeknek teljesítése huzamosabb időt igényelhet, ugyanakkor a támogatás a terv benyújtása pillanatától igénybe vehető.

A szövetségi és regionális hatóságok támogatásának köszönhetően csökkenthető a szükséges dokumentumok kiállításának ideje, valamint minimalizálható azok helytelen kitöltésének kockázata.

A kormányhivataloknál eléggé sok olyan tisztviselő van, akik még emlékeznek az 1980-90-es évekből a magyar termékek kiváló minőségére. Ezeknek az emlékeknek a körültekintő felelevenítése megkönnyítheti a magyar vállalatok számára a kommunikációt. Az orosz kormányhivatalnokok szintén figyelembe veszik a két ország közötti meglehetősen jó politikai

kapcsolatokat, ami elősegíti, hogy minden más EU-tagországhoz képest a magyar cégek iránt nagyobb legyen a lojalitás. Ez egy feltétlenül kihasználható versenyelőny.

Az orosz piac általában a hosszú távú együttműködésre törekszik, arra, hogy a legkülönbözőbb mutatókat - népgazdasági, ágazati, vállalati, stb. - teljesíteni tudják. Alkalmi, egyszeri üzletkötések pl. az FMCG, egészségipar, szeszesital szektorban is gyakorlatilag lehetetlen.

3. Személyes jelenlét

Oroszországban nagyon fontosak a személyes találkozók, tehát olyan cégek jöhetnek első sorban számításba az export területén, amelyek képesek és hajlandóak akár több körben is üzleti tárgyalásra kiutazni a partnerekkel való alapvető kapcsolatok kiépítésére. A találkozók elején jelentős hangsúly kerül a személyes kapcsolatok és bizalom kiépülésére. Az üzleti megbeszélések során az oroszok sok esetben kemény tárgyalópartnerek, mivel a kompromisszumot a gyengeség jelének tekintik. Az általában jellemző alacsony bizalomszint miatt célszerű egy, az orosz partnerek által ismert és becsült közvetítő személyt igénybe venni a tárgyalások során.

A helyi kapcsolatok kiépítését elősegítheti kisebb ajándéktárgyak adása. Olyan ajándékok, amelyek szimbolizálják a vállalat nagyságát, a közelgő üzleti megállapodás fontosságát, esetleg tartalmazznak a helyi térségre jellemző elemet vagy akár a vállalati logót. Általános szabály, hogy olyan ajándékot nem illik adni, amely könnyen beszerezhető Oroszországban.

4. Helyi tanácsadó a megbeszélésekhez

A tárgyalások során hasznos olyan helyi tanácsadó, aki ismeri a helyi üzleti és technikai információkat, mivel Oroszország hatalmas kiterjedésű és föderális berendezkedésű, így a helyi politikai, üzleti, jogi környezetben jelentős eltérések lehetnek. Nagyon fontos felelős logisztikai és vámügyintéző partnert választani, mert ezen a szakterületen sokszor vis maior helyzet állhat elő, amelyet áthidalni csak felelős partner képes.

5. Felkészülés az első tárgyalásra

Igyekezünk minden személyes megbeszélést jóval a találkozó tervezett időpontja előtt alaposan előkészíteni és írásban is egyeztetni. A tárgyalások alatt mindenképpen térjünk ki a részletekre, és közérthetően fejezzük ki magunkat. Orosz üzletfeleink általában igen kitartóak, ragaszkodnak elképzeléseikhez és mindenképp megpróbálják erről meggyőzni a tárgyalópartnereket is – ha ez számunkra nem elfogadható, legyünk határozottak és következetesen tartsunk ki álláspontunk mellett. A megbeszélések alatt a legtöbb esetben partnereink jegyzőkönyvet is készítenek az elhangzottakról. Az első találkozó a bizalom kiépítésének jegyében zajlik, érdemi tárgyalás ekkor általában még nincs, a kérdések egy részét általában a tárgyalás utáni magánbeszélgetés során tisztázzák.

6. Tárgyalási protokoll helyi sajátosságai

A tárgyalások szigorú napirend szerint zajlanak, amitől az orosz partnerek nem térnek el. Elvárják, hogy a megbeszélt találkozóra pontosan érkezzünk, de ezt a pontosságot az orosz féltől ne feltétlenül várjuk el viszonzásul. Oroszországban nem a pontosság, hanem a türelem számít erénynek. A megbeszéléseket pontosan kezdik, de hosszan elnyújtják és gyakran lassúmenetűek. A döntéshozatal általában lassú és nehézkes.

Ajánlott követelmények:

1. A rang fontos szerepet játszik a tárgyalások során. Az orosz üzleti világban alapvető szerepet játszik a vállalaton belüli hierarchia, azaz, hogy a döntéshozók feljebbvalók beosztottaiknál. Ez a mentalitás gyakran a tárgyalások során is érzékelhető. Az idősebbek tisztelete és a hierarchia felismerése és betartása a későbbiekben erős üzleti kapcsolatokat eredményezhet.
2. Soha ne használjunk keresztneveket, kivéve, ha megkérnek rá vagy megengedik. Az oroszok fontosnak tartják a tekintélyt és az alaki követelményeket. Használhatjuk a „Goszpodin” (Mr.) vagy a „Goszpozsa” (Mrs.) nevét, valamint a vezetéknevüket.
3. A tárgyalások során kerüljük a kemény eladási technikákat és a konfliktusokat vagy konfrontációkat
4. A szerződés aláírásáig nem lehetünk teljességgel biztosak abban, hogy elértük célunkat és megvan az üzlet. Ha viszont már megszületett az aláírás, akkor partnereink tartják magukat a megállapodáshoz. Ne lepődjünk meg, ha a fizetési feltételeknél külön igazolást is kérnek a banki átutalásokról, engedélyekről.
5. A fiatalabb orosz üzletemberek, vezetők általában jól beszélnek angolul, bár sokan csak az adott szakma vagy gazdasági ágazat nyelvezetét sajátítják el. Szinte minden partnerünk örül és hálás azért, ha oroszul tárgyalhat, még akkor is, ha esetleg folyékonyan beszél más nyelven is.
6. Készüljünk fel a tárgyalásra orosz/angol vegyes nyelvű céges bemutatkozó anyaggal és egyéb katalógusokkal, prospektusokkal, kétnyelvű névjegykártyával.
7. Az értékesítés során kifejezetten hasznos az orosz nyelvű értékesítő, információs bázis.
8. Az élet az orosz nagyvárosokban általában 10 óra körül indul, ennél korábbi időpontra nincs értelme tárgyalást kitűzni. Megbeszéléseket a délutáni órákra, sőt a munkaidő utánra is egyeztetethetünk – az első, általában az üzletfelünk irodájában zajló találkozók kivételével – akár egy-egy csendesebb étterembe is, ahol kötetlenebb formában vitathatjuk meg a terveket. Ezekon a kevésbé formális találkozókön adott esetben nagyobb eredményt érhetünk el, mint egy-egy „hivatalos” délutáni tárgyalás alatt.
9. Az összejöveteleken történő ivás és pohárköszöntés fontos és általános cselekedet. Erősen ajánlott elfogadni, ha meghívnak egy italra, mert azt az oroszok úgy értékelik, mint a kapcsolat megerősítését és a jószándék kimutatását.

10. Összefoglaló kisokos az orosz piacra való nyitáshoz 7 lépésben:

- a. Végezzünk marketingkutatót, állapítsuk meg a termékei lehetséges szállítási mennyiségét és az árszinteket.
- b. Válasszunk megbízható logisztikai és vámügyintéző partnert.
- c. Készítsünk fejlesztési tervet az orosz piac számára, figyelembe véve a gyártás lokalizációját.
- d. Szerezzük be a hatóságok támogatását a számunkra kulcsfontosságú régióban.
- e. Szerezzük be a szükséges dokumentumokat, tanúsítványokat stb.
- f. Szervezzük meg a termékek próbaszállítását, kössünk hosszú távú szállítási szerződéseket.
- g. Szervezzük meg a rendszeres áruszállítást és a promóció marketing támogatását.

MELLÉKLET 1.

Táblázat: Magyarország 10m EUR-t meghaladó termék exportja Oroszországba 2017-2019 között HEPA ágazati és TEÁOR bontásban (e EUR)

HEPA ágazat, alágazat, TEÁOR termékkód	2017	2018	2019	Változás (2019/2017)	Részarány (2019)
Egyéb feldolgozóipar	14 790	17 163	19 042	128,7%	1,1%
Nem fémes termékek, jellemzően ép.ip. Alapanyag	8 766	9 219	12 572	143,4%	0,7%
Agráripar	80 346	65 515	61 217	76,2%	3,4%
Agrárgép	28 050	25 787	31 080	110,8%	1,7%
2830 Mezőgazdasági, erdészeti gép gyártása	26 243	23 247	24 814	94,6%	1,4%
Vegyszer és műtrágya	52 297	39 728	30 137	57,6%	1,7%
2020 Mezőgazdasági vegyi termék gyártása	52 297	39 709	30 137	57,6%	1,7%
Mezőgazdaság és állattenyésztés	127 385	109 497	113 937	89,4%	6,3%
Állattenyésztés	27 204	30 335	36 595	134,5%	2,0%
0141 Tejhasznú szarvasmarha tenyésztése	17 827	16 026	24 763	138,9%	1,4%
0147 Baromfitenyésztés	9 275	14 009	11 676	125,9%	0,6%
Növénytermesztés	100 181	79 162	77 342	77,2%	4,3%
0111 Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése	99 108	77 161	74 553	75,2%	4,1%
Élelmiszeripar	93 892	76 712	82 197	87,5%	4,5%
Állateledel	37 302	16 970	20 335	54,5%	1,1%
1092 Hobbiallat-eledel gyártása	6 395	3 573	11 481	179,5%	0,6%
Egyéb élelmiszer	29 742	28 918	33 015	111,0%	1,8%
1082 Édesség gyártása	16 857	18 589	22 156	131,4%	1,2%
Malomipar	6 092	7 736	10 088	165,6%	0,6%
Növényi termékek	14 528	19 088	15 805	108,8%	0,9%
1039 Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	14 381	18 749	15 679	109,0%	0,9%
Könnyűipar	143 232	116 412	139 990	97,7%	7,7%
Fa- és papíripari termékek	134 630	103 651	131 833	97,9%	7,3%
1712 Papírgyártás	9 946	13 816	25 146	252,8%	1,4%

HEPA ágazat, alágazat, TEÁOR termékkód	2017	2018	2019	Változás (2019/2017)	Részarány (2019)
1722 Háztartási, egészségügyi papírtermék gyártása	115 769	81 134	98 683	85,2%	5,5%
Gép- és fémipar	140 361	165 329	182 790	130,2%	10,1%
Fémipar	37 487	48 071	45 170	120,5%	2,5%
2410 Vas-, acél-, vasötvözet-alapanyag gyártása	12 177	19 247	21 622	177,6%	1,2%
Gépipar	102 874	117 258	137 620	133,8%	7,6%
2813 Egyéb szivattyú, kompresszor gyártása	24 824	22 565	27 672	111,5%	1,5%
2822 Emelő-, anyagmozgató gép gyártása	3 695	6 565	11 367	307,6%	0,6%
2824 Gépi meghajtású hordozható kézi szerszámgép gyártása	6 498	11 649	13 812	212,5%	0,8%
2825 Nem háztartási hűtő, légállapot-szabályozó gyártása	16 960	13 930	24 132	142,3%	1,3%
2829 M.n.s. egyéb általános rendeltetésű gép gyártása	11 100	17 382	14 693	132,4%	0,8%
Járműipar	102 522	122 051	174 649	170,4%	9,7%
Járműalkatrész	52 829	57 989	51 227	97,0%	2,8%
2932 Közúti jármű, járműmotor alkatrészeinek gyártása	38 000	40 452	40 168	105,7%	2,2%
Közúti jármű	48 336	63 278	121 659	251,7%	6,7%
2910 Közúti gépjármű gyártása	48 336	63 278	121 659	251,7%	6,7%
Vegy-, gumi és műanyagipar	217 791	246 936	223 276	102,5%	12,3%
Gumitermékek	28 103	27 422	31 540	112,2%	1,7%
2211 Gumiabroncs, gumitömlő gyártása	16 369	14 368	18 146	110,9%	1,0%
2219 Egyéb gumitermék gyártása	9 510	9 816	11 020	115,9%	0,6%
Műanyagok	71 800	88 797	86 796	120,9%	4,8%
2016 Műanyag-alapanyag gyártása	25 131	32 666	32 963	131,2%	1,8%
2229 Egyéb műanyag termék gyártása	23 104	34 535	33 983	147,1%	1,9%
Vegyipar	110 915	121 430	95 097	85,7%	5,3%
2014 Szerves vegyi alapanyag gyártása	63 535	65 536	33 188	52,2%	1,8%
2041 Tisztítószer gyártása	18 390	21 657	26 226	142,6%	1,4%
2053 Illóolajgyártás	9 278	10 381	12 330	132,9%	0,7%
Elektronika	330 661	262 655	356 486	107,8%	19,7%

HEPA ágazat, alágazat, TEÁOR termékkód	2017	2018	2019	Változás (2019/2017)	Részarány (2019)
Elektr. Alkatrész	35 094	60 121	135 014	384,7%	7,5%
2620 Számítógép, perifériás egység gyártása	34 316	59 528	133 744	389,7%	7,4%
Elektronika és műszerek	133 796	58 780	57 227	42,8%	3,2%
2630 Híradás-technikai berendezés gyártása	106 331	31 843	28 127	26,5%	1,6%
2640 Elektronikus fogyasztási cikk gyártása	15 248	15 484	15 643	102,6%	0,9%
2651 Mérőműszergyártás	11 782	10 977	12 973	110,1%	0,7%
Villamos berendezés	161 770	143 754	164 246	101,5%	9,1%
2711 Villamos motor, áramfejlesztő gyártása	27 812	20 097	31 220	112,3%	1,7%
2712 Áramelosztó, -szabályozó készülék gyártása	78 846	65 476	63 672	80,8%	3,5%
2733 Szerelvény gyártása	25 989	23 697	23 905	92,0%	1,3%
2740 Villamos világítóeszköz gyártása	9 076	11 757	18 903	208,3%	1,0%
2751 Háztartási villamos készülék gyártása	5 808	9 844	12 006	206,7%	0,7%
Egészségipar	465 312	366 656	453 587	97,5%	25,1%
Gyógyszeripar	436 285	329 407	377 116	86,4%	20,8%
2110 Gyógyszeralapanyag-gyártás	13 699	18 338	13 380	97,7%	0,7%
2120 Gyógyszerkészítmény gyártása	422 586	311 069	363 736	86,1%	20,1%
Orvosi eszköz	29 026	37 248	76 471	263,5%	4,2%
2660 Elektronikus orvosi berendezés gyártása	830	8 723	48 883	5888,4%	2,7%
3250 Orvosi eszköz gyártása	28 196	28 526	27 587	97,8%	1,5%
ÖSSZESEN	1 718 369	1 550 581	1 809 259	105,3%	100,0%